

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Q. Septimii Florentis Tertvlliani Carthaginiensis
Presbyteri, Opera Qvæ Hactenus Reperiri Potvervnt
Omnia**

Tertullianus, Quintus Septimius Florens

Coloniæ Agrippinæ, Anno M. DC. XVII.

Argvmentvm In Q. Septimii Tertvlliani Librvm De Pallio.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-71872](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-71872)

ARGVMENTVM IN Q. SEPTI- MII FLORENTIS TERTVLLIANI LIBRVM DE PALLIO.

Per Emundum Richerium, Doctorem Theologum.

VETRES Christiani, cum ipso viuendi gene-
re, omnibusque actionibus ius, incessu, vultu,
gestu, & totius corporis habitu, veritatem pie-
tatemque singularem, quam religio Christi-
ana commendat, pra se ferre cuperent: vesti-
menta illa, quibus plus inerat modestia mi-
nusque fastidii ac sumptus, merito elegerant.

Quocirca praeter interulam (hoc est, vestem
quamdam laneam puram & simplicem) nullum ferme aliud vesti-
mentum intrinsecus gestare, extrinsecus autem pallio tanquam mo-
destiore & expe ditore indumento se contegere, omnesque nudis pedi-
bus incedere, aut puris saltem & nullo plane artificio lucentibus cal-
ceis uti consueuerant. Hinc autem accidebat ut illi maiorum gen-
tium Christiani (quorum paupertate & sanctitate luxus & vitia
hodierna iustentantur) ludibrio & despectui ab omnibus haberentur,
& quoties in populi conspectum ventrent, statim aliquem de ritibus a
& quibus in populi conspectum ventrent, statim aliquem de ritibus a
& quibus in populi conspectum ventrent, statim aliquem de ritibus a
Furiam auctor esset. Enimvero, ut toga quondam Romanis, ita pallium
peculiariter erat Graecia populus: qui quoniam apud ceteras gentes male
audiebant, per sidiacque, ambitione, superbia, & inconsistentia labora-
re putabantur: ideo circa maiores nostris, omnes Graecorum vitia &
sordes, una cum ipsorum pallio induisse, atque ista simplicitate ha-
bitus, pietatem & sanctitatem mentiri ac simulare credebantur.
Qua suspitione Tertullianum inter populares suos minime caruisse
videmus: nam militia Christiana ab eo in scriptis, postquam abiecit
toga pallium assumpsit, & in lucem ac praesentiam hominum prodit,
itaque à toga ad pallium, ab equis ad aunos: quo ex scommate, vir
doctissimus, componenda huius scholastica declamationis (breuissime
quidem & obscurissime, sed rerum praesantissimarum varietate, &
historiarum copia refertissima), occasionem mutuatus est.

Primum enim ubi Carthaginiensibus de nobilitate & felicitate
institutorum ac inuentorum suorum congratulatus est, pallium ce-
ruridem fuisse indumentum antiquissimum ostendit, ab eo solum tem-
pore neglectum & depositum, quo ius ferenda toga ab Augusto
Caesare concessum fuit: qua ex ratione, tacite videtur inferre, aequa
toga Christianis, quam ipsi Africa populi pallium abicere li-
cuisse.

Secundo, mutandarum vestium consuetudinem ipsius naturae in-
stituti penitus confirmari declarat: quippe cum totum hoc vniuer-
sum, quantum est, partes singule mundi, regna, imperia, nationes, or-
bes, populi, & vario mutationum ludibrio aequaliter sint obnoxii.

Adit tertio, belluas, plumas, pellem, ferum, aetatem, & colorem
vires immutare: hominemque ipsum (sive à Deo, sive à Deo calione
vires) primo originis suae momento nudum ac inuisibilem existisse, &
proinde vestim entis, quibus se contra aeri iniurias protegeret, indu-
gisse: qua ex causa, variam & multiplex texendarum & succidarum
vestium artificiose manasse designat.

Hinc quarto inferit, mutationes vestimentorum non eminus esse
improbandas, nisi natura legi & instituto aduersetur: ex quo isti
deinceps accessionem cum ad virorum, tum ad mulierum impudici-
tiam, luxuriam & ambitionem, nec non etiam ad hypocritarum sacrile-
gium, Ebraeorum criminandam parat: quorum certe morsus &
spondidior ornatus, quam iste simplex & purus Christianorum mul-
to magis damnandus est.

Vltimo, concludit pallii, hoc est, salutaris causa, non solum togam,
verum etiam sceptrum & regna omnino excedenda esse: Deinde togam
cum pallio, vtriusque officium & operam, tam in priuatum, quam
in Reipublicae usum conferre, & explanat: tandemque multitudine caus-
is, planis quidem & exploratis omnibus, pallium toga preferendum
demonstrat.